

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy, soudce zpravodaje JUDr. Tomáše Langáška a soudce Karla Šimky v právní věci žalobce: **Mgr. Ing. J. B.**, zastoupeného Mgr. Petrem Kociánem, advokátem, se sídlem Revoluční 1047/14, Nový Jičín, proti žalovanému: **Policie České republiky**, Obvodní ředitelství policie Praha IV, se sídlem U Plynárny 972/2, Praha 4, týkající se žaloby na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. dubna 2014, č. j. 11 A 157/2012 - 71,

takto:

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. dubna 2014, č. j. 11 A 157/2012 – 71 **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce se domáhal u Městského soudu v Praze ochrany před nezákonným zásahem. Tento zásah měl podle jeho tvrzení spočívat v tom, že v pátek dne 24. 8. 2012 ve 23.30 hodin jel žalobce po Modřanské ulici v Praze 4, přičemž dodržoval předpisy i povolenou maximální rychlost. Přesto jej policejní vozidlo, které jej předtím v protisměru míjelo, dostihlo a zastavilo. Jako důvod silniční kontroly policisté uvedli podezření ze spáchání přestupku – jízdy pod vlivem alkoholu. Jeden z policistů (číslo X) požádal žalobce o doklady, mimo jiné chtěl i občanský průkaz, a nechal jej dýchnout do přístroje pro zjišťování hladiny alkoholu v krvi. Výsledek zkoušky na alkohol byl negativní. Provedenou kontrolu označil žalobce za zneužití úřední pravomoci, neboť k ní nezavdal svým jednáním žádný důvod. Právo podle něj příslušníkům policie neumožňuje provádět silniční kontroly se zkouškou na alkohol a vyžadovat předložení občanského průkazu od řidiče pouze preventivně, aniž by se opírali o konkrétní skutkové okolnosti.

[2] Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) žalobu zamítl rozsudkem ze dne 19. února 2013, č. j. 11 A 157/2012 - 22, v němž konstatoval, že zásah byl v souladu

se zákonem. Tento rozsudek Nejvyšší správní soud zrušil svým rozsudkem ze dne 19. září 2013, č. j. 6 As 35/2013 - 44, a to jednak pro zmatečnost řízení, jednak pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. V novém řízení měl městský soud, vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, především umožnit žalovanému, aby se k věci vyjádřil, a označit jej jako žalovaného ve výroku svého rozhodnutí. Dále měl městský soud jednoznačně vyslovit, zda požadavek příslušníků policie na předložení občanského průkazu stěžovatele během silniční kontroly představoval nezákonný zásah, tedy zda jím mohl být stěžovatel zkrácen na svých právech, a pokud ano, zda se tak stalo na základě zákona. Městský soud poté rozhodl ve věci znovu, a to v návěti označeným rozsudkem, jímž žalobu opět zamítl.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost. V ní namítl, že městský soud rozhodl ve věci bez jednání navzdory sdělení stěžovatelova právního zástupce ze dne 1. listopadu 2013, že požaduje, aby se jednání ve věci konalo. Stěžovatel vysvětlil, že ačkoliv v předchozím řízení na jednání netrval, svoje stanovisko k otázce veřejného projednání věci změnil poté, kdy městský soud nedostatečně posoudil případ a neprovedl stěžovatelem navržený a soudu předložený důkaz v podobě zvukového záznamu o průběhu silniční kontroly. Proto stěžovatel v novém řízení trval na nařízení jednání, neboť dokazování soud provádí při jednání a nelze se *a priori* vyjadřovat k důkazům, které provedeny nebyly. S tím tématicky souvisí i druhá kasační námitka, totiž že městský soud nijak neodůvodnil, proč neprovedl stěžovatelem navržený důkaz. Jednalo se o nahrávku, kterou stěžovatel pořídil v průběhu jednání s policisty po svém zastavení a předložil ji městskému soudu k prokázání toho, jakým způsobem s ním policisté jednali a jak se slovně vyjadřovali, zejména že neuviedli žádný důvod pro svůj zákrok.

[4] Třetí kasační námitka spočívá v tom, že i nový rozsudek městského soudu trpí podle stěžovatele nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Ohledně zkoušky na alkohol podle stěžovatele nebylo možno vycházet z tvrzení policie, že k této zkoušce zavedl důvod svým způsobem jízdy, neboť stěžovatelé jej vzhledem k setkání „na horizontu“ nemohli sledovat dostatečně dlouho na to, aby způsob jeho jízdy hodnotili. Silniční kontrola bylo podle stěžovatele pouhou policejní šikanou, kterou si policisté zpestřovali nudnou noční službu. Pokud jde o požadavek na předložení občanského průkazu, městský soud podle stěžovatele zaměňuje v rozsudku občanský průkaz s řidičským průkazem a nevyjadřuje se explicitně k otázce, zda byl či nebyl splněn některý z důvodů opravňujících policistu vyzvat osobu k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o policii“).

[5] Žalovaný ve svém vyjádření navrhl kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout. Vyjádřil se v této souvislosti pouze ke třetí kasační námitce spočívající v nepřezkoumatelnosti rozhodnutí městského soudu. Ke zkoušce na alkohol uvedl, že je možno ji podle § 124 odst. 9 písm. f) zákona o silničním provozu provádět i preventivně a nemusí se tak opírat o konkrétní skutkový důvod (k tomu citoval žalovaný rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. listopadu 2011, č. j. 6 Aps 3/2011 - 63 a ze dne 16. prosince 2009, č. j. 6 As 40/2009 - 125).

[6] Ohledně předložení občanského průkazu žalovaný upozorňuje, že záměna termínů „občanský průkaz“ a „řidičský průkaz“ v textu odůvodnění rozsudku představuje jen písařskou chybu. Dále dovozuje, že požadavek zasahujících policistů byl odůvodněn konkrétními skutkovými okolnostmi. Žalobce sice tvrdí, že vůči němu příslušníci policie postupovali bezdůvodně a šikanózně, v čem však spatřuje prvek šikany, neuviedl. Sám přitom v žalobním návrhu uvádí, že na dotaz, z jakého důvodu byl žalobce zastaven, mu policisté sdělili, že je podezřelý ze spáchání přestupku - jízdy pod vlivem alkoholu. To se shoduje s tím,

jak vypovídali policisté během šetření odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy, který stížnost stěžovatele na jejich jednání vyhodnotil jako nedůvodnou. Policisté zde vypověděli, že i při dojíždění vozidlo nejelo zcela přímým směrem po vozovce, což původní podezření, že řidič může být pod vlivem alkoholu, potvrdilo. Řidiče tedy zastavili z důvodu podezření ze spáchání přestupku jízdy pod vlivem alkoholu, tzn. přestupku podle § 125c odst. 1 písm. h) č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, přičemž přicházelo v úvahu také podezření ze spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[7] Policisté předpokládali, že ve věci bude následovat řízení podle zvláštního právního předpisu (přestupkové či trestní). Řidič byl tedy vyzván k prokázání totožnosti podle § 63 odst. 1 a § 63 odst. 2 písm. a) zákona o policii [policisté se odvolávali také na písm. l) téhož ustanovení, což však žalovaný označil za méně vhodné]. Žalovaný dále vysvětlil, že prokázání totožnosti předložením občanského průkazu v daném případě je úkonem, který nelze nahradit jinou formou, tedy zásahem méně intenzivním. V daném případě bylo nutné zjistit údaje ohledně příslušnosti správního orgánu k případnému řešení podezření ze spáchání přestupku, a tudíž takovým nezbytným úkonem bylo ověření adresy trvalého pobytu z údaje v občanském průkazu. Podle § 63 odst. 1 zákona o policii se prokázáním totožnosti rozumí nejen prokázání jména, příjmení a data narození, ale v případě potřeby také místa trvalého pobytu, rodného čísla či státní příslušnosti, což jsou údaje, které nejsou uvedeny v řidičském průkazu, jsou však uvedeny v občanském průkazu.

III. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[8] Nejvyšší správní soud shledal, že podmínky řízení jsou splněny, a kasační stížnost vyhodnotil jako přípustnou. Poté kasační stížnost věcně posoudil a dospěl k závěru, že je důvodná.

[9] Především je nutno dát stěžovateli za pravdu v jeho první námitce, totiž že městský soud rozhodoval ve věci bez jednání, aniž by pro to byly splněny podmínky. Stěžovatel sice v předchozím jednání před městským soudem (předtím, než byl první rozsudek ve věci zrušen Nejvyšším správním soudem, jak je popsáno výše) nereagoval na výzvu předsedkyně senátu ze dne 7. ledna 2013 k vyjádření a tím mlčky udělal souhlas, aby věc byla rozhodnuta bez jednání. Avšak ve spise městského soudu je na č. l. 37 založena elektronicky podepsaná plná moc stěžovatele udělená Mgr. Petru Kociánovi, na č. l. 39 pak písemné vyjádření podepsané tímto zmocněným zástupcem, který v něm v bodě č. I. informuje soud o tom, že plnou moc přijímá, a v bodě č. II. 2, že trvá na projednání věci při nařízeném jednání. Podání bylo městskému soudu doručeno dne 1. listopadu 2013, soud pak rozhodl ve věci rozsudkem bez nařízení jednání dne 22. dubna 2014, jak je uvedeno v návěti.

[10] Nejvyšší správní soud již dříve dospěl k závěru, že pokud marně uplyne dvoutýdenní zákonná lhůta podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neznamená to, že by účastník řízení pozbyl práva požadovat nařízení jednání k projednání věci. Pokud svůj nesouhlas s takovým postupem účastník řízení soudu sdělí do doby, než je o žalobě rozhodnuto, je nutné vycházet z toho, že s projednáním věci bez nařízení jednání nesouhlasí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2006, č. j. 2 Azs 216/2005 - 50). Platí to tím spíše v tomto případě, kdy v řízení mezitím došlo k významnému zlomu (původní rozsudek ve věci byl zrušen Nejvyšším správním soudem). Jestliže soud zamítl žalobu bez jednání poté, co účastník řízení vyjádřil s takovým postupem nesouhlas, je kasační stížnost podaná z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro vadu řízení spočívající v tom, že byla účastníku odepřena možnost jednat před soudem, důvodná (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu

ze dne 29. listopadu 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58). Je možné, že městský soud požadavek stěžovatele na nařízení jednání přehlédl, neboť – v rozporu s obsahem spisu – v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že „žádný z účastníků řízení výslovně nepožádal o nařízení ústního jednání“. Již tato vada řízení by sama o sobě postačovala ke zrušení napadeného rozsudku.

[11] Za pravdu musí dát Nejvyšší správní soud stěžovateli navíc i v druhé kasační námitce, totiž že městský soud se nijak nevyrovnal s jeho návrhem na provedení důkazu nahrávkou pořízenou během zásahu, ve smyslu nálezové judikatury Ústavního soudu jde tudíž o tzv. opomenutý důkaz. To samozřejmě neznamená, že tomuto důkaznímu návrhu musí městský soud vyhovět, je třeba však v odůvodnění uvést, proč tak soud případně učinil. Lze přitom uvažovat o tom, zda by provedení navrženého důkazu pro právní posouzení zákonnosti zásahu vůbec mělo nějaký význam, zda je pro posouzení žaloby podstatné, co policisté při kontrole uváděli, resp. zda byli povinni deklarovat důvod svého požadavku na podrobení se zkoušce na alkohol a předložení občanského průkazu, a to v závislosti na tom, zda šlo o kontrolu preventivní, anebo zda skutkové okolnosti v daný okamžik vedly policisty k podezření, že stěžovatel spáchal, resp. páchá trestný čin nebo správní delikt, příp. přestupek. Stěžovatel má přitom pravdu v tom, že městský soud ani tentokrát neodpověděl na otázku, zda policisté potřebovali zvláštní zákonné zmocnění pro to, aby po stěžovateli vyžadovali při silniční kontrole předložení občanského průkazu, a pokud ano, z jakého ustanovení toto zákonné zmocnění pro daný případ vyplývalo. Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti (citovaného výše) přitom vyplývá, že žalovaný spatřuje zákonnou oporu pro uplatnění pravomoci policistů v této věci zejména v § 63 odst. 2 písm. a) zákona o policii. Ani k tomu se však městský soud přezkoumatelným způsobem nevyjádřil, ani nevedl alternativní úvahu, zda požadavek na předložení občanského průkazu spolu s řidičským průkazem při silniční kontrole vůbec představuje zásah do práv stěžovatele s ohledem na jeho minimální intenzitu, který by vyžadoval výslovnou zákonnou oporu, resp. konkrétní v zákoně vymezený důvod.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Nejvyšší správní soud uzavírá, že v daném případě zatížil Městský soud v Praze řízení, které před ním probíhalo, vadou spočívající v tom, že navzdory požadavku stěžovatele neprovedl ve věci jednání. Napadený rozsudek navíc trpí i dalšími vadami, totiž nedostatkem, resp. nejasností odůvodnění v otázce zákonného zmocnění požadovat předložení občanského průkazu a dále chybějící odpovědí na stěžovatelův požadavek, aby soud provedl ve věci důkaz předloženým zvukovým záznamem pořízeným během zásahu.

[13] V novém řízení rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. června 2014

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu